

ΠΩΣ ΕΒΛΕΠΗΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΑΘΗΝΑ ΠΡΟ ΕΚΑΤΟ ΕΤΩΝ

(Από το ταξιδιωτικό βιβλίο του Γάλλου περιηγητού Ζ. Μπουσόν)

ΔΟΥ σήμερα μία ακόμα ενδιαφέρουσα σελίδα από τις ταξιδιωτικές εντυπώσεις του Γάλλου περιηγητού Ζ. Μπουσόν, σχετική με το Δαφνί και με τα ιστορικά μνημεία του.

Τό μοναστήρι του Δαφνιού — γράφει ο Μπουσόν — που ετιμάτο επ' όνοματι του Αγίου Βασιλείου — και επί Φραγκοκρατίας του Αγίου Βενεδίκτου — είνε σήμερα πάλι εγκαταλελειμμένο. Μονάχα ένα μικρό παρεκκλήσιο πολύ αρχαίου ρυθμού υπάρχει κοντά του. Πρόκειται ίσως για κανένα οικογενειακό τάφο, πάνω απ' τόν όποιο ύψωσαν τό παρεκκλήσιο αυτό, γιατί μπαινόντας στό θρεπωμένο υπόγειο του, βρήκαν δυό ανασκαμμένους τάφους, του τετάρτου ή του πέμπτου ασαφώς αιώνας. Ο λαός φαντάζεται πάντα δέν συμβιβάζόντουσαν καθόλου με τό ανατολίτικο ραζάτι τους. Προτιμούσαν λοιπόν να εξακολουθήσουν ήσυχά τό δρόμο τους, παρά να ένοχληθούν για λίγα χρήματα ή για λίγα τρέφια, που θα κατόρθωναν ν' αποσπείρουν από τους καλογήρους.

Ότι υπάρχουν θησαυροί μέσα στους τάφους, κ' έτσι κανένας απ' αυτούς δέν μένει απαραβίαστος.

Εξωτερικά, τό μοναστήρι αυτό ήταν άλλοτε περιτειχισμένο και τό τείχος του αυτό — ένας παντότοιχος μάλλον — τό είχε προστατεύσει αρκετές φορές από τις «φορολογίες» των τουρκικών αποσπασμάτων που περνούσαν από κει. Γιατί για να μπουν μέσα οι Τούρκοι, έπρεπε να κατέβουν απ' τ' όλογά τους, να περάσουν από μία στενή και χαμηλή πορτούλα και να υποβληθούν σ' ένα σωρό διατυπώσεις που δέν συμβιβάζόντουσαν καθόλου με τό ανατολίτικο ραζάτι τους. Προτιμούσαν λοιπόν να εξακολουθήσουν ήσυχά τό δρόμο τους, παρά να ένοχληθούν για λίγα χρήματα ή για λίγα τρέφια, που θα κατόρθωναν ν' αποσπείρουν από τους καλογήρους.

Από τό μοναστήρι δέν μένουν πειά θρησκεία παρά ή εκκλησία και μερικά απομεινάρια τειχών ελληνικών, βυζαντινών και φραγκικών. Μά αν παραμερίσει κανείς τις ψηλές και πυκνές τσουκνίδες που σκεπάζουν όλο τό έδαφος, θα δει σε τριών ποδών ύψος έξω από τό χωμα δλη τή σειρά των σπηλιών της παλαώς μονής των Βενεδικτινών.

Μέσα στην εκκλησία, όλα είνε βυζαντινού ρυθμού. Μπροσ στο άγιο βήμα, τό έδαφος ήταν στρωμένο με μαρμαρένια μωσαϊκά διαφόρων χρωμάτων, μά όλα σχεδόν τά έχουν αποσπάσει οι διάφοροι έπιδρομείς που πέρασαν από κει. Ο θόλος έπίσης του λαού, ο όποιος έχει φόντο χρυσό, είνε στρωμένος με μωσαϊκά που παριστάνουν τό κεφάλι του Χριστού σε τεράστιο μέγεθος και τους διάδεκα αποστόλους όλόγυρά του. Ο θόλος αυτός στηρίζεται σε τέσσερες μεγάλες άψιδες που τις υποβάστανον ύψηλοι στύλοι. Πλάι στο ναό βρισκονται οι τάφοι των Γάλλων δούκων των Αθηνών.

Σε λίγων βημάτων απόστασι έξω από τό μοναστήρι, ή θεά απλώνεται μαγευτική. Η θάλασσα μοιάζει από κει σαν μία μεγάλη λίμνη που την κλείνει ή Σαλαμίς και τά βουνά των Μεγάρων. Σ' αυτό τό μέρος περίμενε ο ελληνικός στόλος τους Πέρσας, όταν έδωσε μαζί τους την ιστορική ναιμαχία των αιώνων.

Γενικά, όλες ή αναμνήσεις εδω είνε γεμάτες μαγεία. Πιο μακριά, δεξιά, φαίνεται τό βουνό Καραϊ, όπου ο μέγας άρχων των Αθηνών Γκω ντε λα Ρος κατατροπώθηκε τό 1256 από τόν πρίγκιπα της Αχαΐας Γουλιέλμο Βιλλαρδουίνου και στάλθηκε κατόπιν διαφροδέσιμος στον βασιλέα της Γαλλίας Άγιο Λουδοβίκο, ο όποιος βμως τόν άπε-

τασκόπεια. Και στην περίπτωση αυτή προσέφερε τη μεγαλύτερη εκδούλευσι στη Γερμανία. Την εποχή εκείνη οι Γάλλοι ετοίμασαν μία μεγάλη έπίθεσι στον τομέα του Σεμιν ντε Ντάι, και τό κέντρο συγκεντρώσεως στρατευμάτων και πολεμικού υλικού ήταν ακριβώς ή Βύτελ. Τό σχέδιο αυτό του Γαλλικού Στρατηγείου τό πληροφορήθηκε ήγκαιρως ή Μάτα Χάρι και τό έπρόδωσε στους Γερμανούς μ' όλες τις λεπτομέρειες. Έτσι, όταν έγινε ή γαλλική έπίθεσις, άπέτυχε οικτρά.

Η γαλλική κατασκόπεια όμως δέν άργησε να μάθει όριστικά αυτή τη φορά, από τους κατασκόπους που είχε στη Γερμανία, ότι ο προδότης του σχεδίου της έπιθέσεως της Βύτελ ήταν ή Μάτα Χάρι. Κατόπιν αυτού ή φράια χορευτικά συνελήφθη και τουφεκίστηκε. Για τόν τουφεκισμό της έχουμε γράψει εκτενώς στο «Μπουκέτο».

Ο βαρχός Μάρκωφ, ο άγαπημένος της Μάτα, βγήκε απ' τό νοσοκομείο τυφλός, συνεισεία του τραυματός του και με την καρδιά ραγιαμένη ύστερα απ' τό τραγικό και οικτρό τέλος της γυναίκας που έλάτρευε. Η ζωή δέν τόν ευχαριστούσε πειά. Κι' αποτραβήχτηκε στο Ισπανικό μοναστήρι, που αναφέρουμε στην άρχή. Έγινε μοναχός κ' έδώρησε σ' αυτό όλη του την περιουσία...

λευθέρωσε και τόν αποκατέστησε. Έπειτ' από τέσσερα χρόνια, στον τίλο του δούκα των Αθηνών.

Μαζυρότερα ακόμα, σ' ένα λόφο που δεσπόζει στους δρόμους των Μεγάρων, της Κορίνθου και τών Θηβών, βρισκονται τά ερείπια ενός φρουραρχικού πύργου, του όποιου ο Φράγκος άρχων, ευκατερίδης και ληστής συγχρόως, φορολόγούσε άγριώς τους ταξιδιωτές, οι όποιοι είχαν την άπερισκεψία να περάσουν από κει.

Η μεγάλη ζέστη που άρχίζει στην Αθήνα από τόν Μάρτη, αναγκάζει τους πλουσίους κατοίκους της, και προπάντων τους Ξένους, να την εγκαταλείψουν. Μερικοί απ' αυτούς πηγαίνουν να βρουν λίγη δροσιά κάτω απ' τά φύλλωματα τών έξοχών τους σπιτιών στα Πατήσια. Άλλοι κατεβαίνουν στον Πειραιά για ν' ανατρεφούν τη θαλασσινή άγρια. Άρκετοί τέλος καταφεύγουν στα δροσερότατα χωριά Μαροδοι και Κηφισιά, όπου έχουν χτισει μερικά σάτια.

Την Κηφισιά την προτιμούσαν κ' οι Τούρκοι για τόν παραθερισμό τους, μά από τά σάτια τους δέν σώζεται πειά κανένα. Τα σάτια που έχουν χτισει τώρα οι Αθηναίοι κ' οι Ξένοι, είνε μικρά βέβαια, μά κομψά και χαριτωμένα. Πραγματικά δε ή Κηφισιά είνε πολύ εύχρηστη. Υπάρχουν εκεί άφθονα νερά κ' ένα σωρό ποικίλες δέντρου που ξεκουράζουν τό μάτι. Τα γειτονικά βουνά την προστατεύουν από τους άνέμους που σπνώνουν σύννεφα σκόνη και συγχρόως κόβουν τη θερμότητα του άέρος.

Μου είχαν πει ότι λίγο πιο πέρα απ' την Κηφισιά, κοντά τό Μονομάτι, υπάρχει ένας φράγκικος πύργος, στο βάθος κάποιας χαράδρας που άποτελει μία απ' τις πηγές του Κηφισού. Μία Κυριακή λοιπόν ξεκίνησα έφίλος μαζί με μερικούς Έλληνες φίλους μου για να εξακριβώσω την άκρίβεια τών πληροφοριών που μου είχαν δώσει. Σε μισή λεύγα απόστασι από την Κηφισιά που την άφνει κανείς δεξιά του, βλέπει μία μεγάλη χαράδρα, στο βάθος της όποιας κλυδών όρμητικά τά νερά του Κηφισού. Στην είσοδο της χαράδρας βρισκεται ένας μύλος και στην άλλη άκρη της ύψώνεται ο δήθεν γοτθικός πύργος, ο όποιος δέν είνε τίποτε άλλο παρά ή έρειπωμένη κατοικία ενός Τούρκου Αγιά. Στη μέση πάλι της χαράδρας σώζονται τά ερείπια ενός αρχαίου ύδαγωγείου.

Η θεά που απλώνεται κάτω απ' τόν πύργο του Αγιά είνε γοητευτική. Προστατευόμενος από τους άνέμους από δυό όμορφες βουνοσειρές με όμορφάτα χρώματα, έχει μπροστά του μια χαράδρα τόσο μεγάλη, ώστε θα μπορούσε κανείς να την αποκαλέσει βαθεία κολλάδα. Μακριά φαίνεται ή Άρσινόπη και πιο μακριά άκόμη ή θάλασσα και τά νησιά.

Τά χωριά Πατήσια, Μαροδοι και Κηφισιά, σκορπισμένα εδω κ' εκεί στο δρόμο, με όμορφες έπαύσεις όλόγυρά τους, δείχνουν τις προόδους των Έλλήνων στα ζητήματα της κατοικίας και τών άνέσεων.

Σαν βράδυασε, ξαναγύρισα στο Μονομάτι από τό Μενίδι, τις άρχαίες Αχαρνές, την πατρίδα του μεγάλου Αριστοφάνους, και από τό όμορφότατο και καθαρότατο χωριό Κοκκινούδα. Όλα τά χωράφια γύρω είνε καλλιεργημένα κ' ή έλξη που φερνόντων άφθονες εκεί, έχουν τό όμορφότερο φύλλωμα απ' όλης της Άττικής. Κάθε τι δείχνει εκεί την εργατικότητα των Έλλήνων. Λίγο πιο πέρα βρισκεται τό χωριό Ηράκλειο, ή τελευταία απ' τις βουναρικές άποικίες, που ή Κυβέρνησις ζήτησε να εγκαταστήσει στην Ελλάδα. Η γερμανική ράτσα είνε μά ράτσα δραστηρία, φίλεργη κ' έντιμη, μά ούτε τά ελαττώματά της, ούτε τά προτερημάτά της ταυριάζουν με τά ελαττώματα και τά προτερήματα των Έλλήνων. Έτσι οι Γερμανοί ζουν μεταξύ τους, διατηρώντας όλες τις συνήθειες και χωρίς να εξασκούν καμιά έπίδρασι στον ελληνικό πληθυσμό. Νοσταλγούν πάντα την πατρίδα τους και μόλις αποκατασταθούν κάτω, ξαναγυρίζουν σ' αυτή. Γ' αυτό όλοι οι γερμανικοί συνδικατισμοί διαλύθηκαν, όπως άσφαλώς θα διαλυθί έπειτα από λίγα χρόνια κ' ο συνδικατισμός του Ηρακλείου. Ίδρύθηκε πρό τριών ετών, έντελώς άνοργάνωτα όμως. Έδωσαν σε μερικές βαναυσκές οικογένειες, όλωσδιόλου Ξένες προς την καλλιέργεια της γης, ένα σπτάκι, άλογα για τά χωράφια και σπόρους για να σπείρουν. Μά τά σπτάκια ήταν κακοχτισμένα, πολύ μικρά για μία οικογένεια, χωρίς σταθμό και άποθήκη για τη συγκομιδή. Τά άλογα ήταν πάλι γέρικα ή αδύνατα, χρειάζόντουσαν πολλή τροφή για να εργαστούν, κ' επειδή οι άποικιοι δέν είχαν για να τά θρέψουν παρά τό λιγοστό χορτάρι των κάμλων, τ' άφρασαν να ψοφήσουν. Έπίσης οι σπόροι τους δόθηκαν πολύ άργά κ' έτσι δέν μπόρεσαν να σπείρουν τη χρονιά εκείνη.

Τό χειρότερο όμως απ' όλα ήταν ότι ο Βαναρός, στον όποιο ή Κυβέρνησις είχε άναθέσει την έπιστοσία του πληθυσμού, άρπαζε τό ταμείο του και τό έσκασε για τη Γερμανία.

Έφέρτος έδωσαν στους Ηρακλειώτες, αντί για άλογα, βάρδια, κ' έτσι ή καλλιέργεια της γης πήγε κάτω καλύτερα.

